

OEFENEN IN ZELFKENNIS

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

De Tweede Kamerverkiezingen komen eraan. Opnieuw maken we de eeuwigdurende tred van het politieke jachtseizoen mee. Te vergelijken met natuurwetmatigheden. Karrenvrachten met beloften dalen als sneeuwvlokken op het kiezerspubliek neer. 'Cadeautjes voor iedereen' kopte *NRC Handelsblad* ter gelegenheid van Prinsjesdag.

Van opinieleiders en trendwatchers horen we dat voor 15 maart volgend jaar alle electorale energie in rechtse thema's zit: weezin tegen immigratie en identiteitspolitiek. Er is gebrek aan een gedeeld besef van waar Nederland voor staat, zo oordelen politici. D66-leider Pechtold vindt dat we ons moeten optrekken aan landen als Frankrijk en Groot-Brittannië waar kennis van de geschiedenis veel normaler is dan in Nederland. 'Meerdere fractievoorzitters pleiten voor herwaardering van de vaderlandse geschiedenis als bron van identiteit,' lees ik. Huh... zijn dat rechtse thema's? Het is nog niet zo lang geleden dat Jan Marijnissen van de SP pleitte voor een Nationaal Historisch Museum. Een fenomeen dat door een paar megalomane directeuren die voor dit museum aangetrokken waren om zeep geholpen is.

Graag luister ik naar een politicus van tweeduizend jaar geleden. Cicero sprak over de geschiedenis als volgt: 'historia magistra vitae', ofwel: geschiedenis de leermeesteres van het leven. Geschiedenis is daarbij wel een oefening in bescheidenheid. Doordat we zoveel voorbeelden tegenkomen van het gedrag van onze medemens uit het verleden, leren we onszelf beter kennen. Vanzelf gaat dat nu ook weer niet. We zouden ons de indringende vraag moeten stellen: 'Schuilt er in ons allemaal iets wat kan veroorzaken dat wij ooit medeverantwoordelijk zullen zijn voor misdaden?'

'Er is gebrek aan een gedeeld besef van waar Nederland voor staat, zo oordelen politici'

Hannah Arendt schreef haar nog altijd actuele boek *De banaliteit van het kwaad* naar aanleiding van het Eichmann-proces in 1961. Het behandelt de vraag: Wat is de schuld van het individu en wat van het collectief? Primo Levi schrijft in *De getuigenissen*, dat handelt over zijn ervaringen in Auschwitz: 'Dit boek wil antwoord geven op de dringendste vraag, de vraag die allen die onze verhalen gelezen hebben beklemmt: hoeveel van de concentratiekampwereld is dood en komt niet meer terug, net als de slavernij?' In haar boek *Sterrekin-deren* schrijft Clara Asscher-Pinkhof over een Joods meisje. Met anderen wacht ze in de Amsterdamse Schouwburg op haar wegvoering. Wanneer een Duitse soldaat een kleine, zwaarbeladen Jood een duw geeft om hem tot haast te drijven, schreeuwt ze tegen hem: 'Afblijven!' Wanneer deze 'groene' reus het kind daarop in elkaar wil slaan, 'spreekt ze dat éne woord van een ontgoocheld kind, dat vandaag opgehouden is een kind te zijn: "Ik dacht, dat u een mens was."'.

Dames en heren politici, burgers, boeren en buitenlui, besef ook na de verkiezingen, op weg naar 2032, dat het zonder geschiedenis niet gaat. Omdat geschiedenis ons mensenkennis en kennis van andere culturen verschaft. U mag raden wat we zien als we in de spiegel van de geschiedenis kijken! ■